

toată lumea iubește teatrul

■ Mihai Sin

Vorbe frumoase, ba chiar adevărate

Fiecare poate iubi teatrul în felul său. Sau poți să nu iubești teatrul și să mergi totuși la spectacole. În atâtea și atâtea romane sau chiar în piese de teatru există personaje care merg la spectacole din tot felul de motive, și nu dintr-o pasiune, cum să-i spunem, sinceră și pură. Așadar, s-a mers și se merge la teatru fiindcă mergea și împăratul (asta în trecut, fiindcă, dacă știu bine, în clipa de față împărații s-au împuținat), sau regele (regi mai sint, firește, dar nici ei, prea mulți), sau o curtezană celebră, sau un vestit general aureolat pe ciurpuri de bătaie, sau, pur și simplu, pentru că spectatorul nostru a aflat că acolo vor fi și șefii săi ierarhici. Uneori, ceea ce se întâmplă, în pauze e mult mai important decât ceea ce se întâmplă pe scenă: cultivarea relațiilor, noi cunoștințe, parada costumelor, schimburi de priviri semnificative, mica și marea birfă. Nu vom ști niciodată de ce nefericitul Ivan Dmitrici Cerveakov, slujbașul „deosebit de conștiincios” din *Moartea unui slujbaş* a lui Cehov, s-a dus să vadă spectacolul de operetă *Clopotele din Corneville*. Nu vom ști, dar putem bănuși, putem presupune.

Dar din câte alte motive nu s-a mers și nu se merge la teatru, în absența, cum spuneam, acelei iubiri „sincere și pure”? A le înșira numai și ar ieși un fel de studiu, poate interesant, poate fastidios, de istorie a moravurilor. N-am nici o îndoielă însă că nu eu îl voi scrie. Nu sint un „consumator” de teatru, nu sint un spectator conștiincios. Merg rar la teatru, ba chiar foarte rar. Trebuie să am o anumită stare ca să merg la teatru, și această stare, din păcate, mă vizitează tot mai puțin. Și totuși, mă pot considera un norocos: am văzut, de-a lungul anilor, spectacole memorabile, piese de teatru puse în scenă de regizori mari și interpretate de actori mari. Un astfel de spectacol îmi putea satisface nevoia de teatru pentru destulă vreme. Ultima mare piesă de teatru pe care am văzut-o a fost *Livada cu vișini*, pusă în scenă la Naționalul din Tirgu Mureș, de către marele regizor care a fost Gheorghe Harag. Visez la un spectacol după De-

monii lui Dostoevski, regizat de Cătălina Buzoianu sau de Dan Micu, care, după părerea mea, n-a mai pus în scenă de ani buni spectacole de anvergura celor jucate cîndva la Tirgu Mureș.

Mă întreb, din moment ce m-am hotărît să scriu rîndurile de față, ce înseamnă teatrul pentru mine. Mă gîndesc la spectacolul de teatru, bineînțeles, și nu la lecturile din operele marilor dramaturgi (să nu-i mai înșirăm, să nu mai dăm numele preferate, uneori ritualul acesta al citatelor și al listelor de nume îți poate provoca un vertij sau o intoxicare culturală, pentru că de altele ori nu reprezintă decît paravane după care ne ascundem, nici măcar rușinați, goli-ciunea). N-am mers niciodată la teatru cu intenția să mă distrez, să mă desțînd. Vechea idee de „templu” al artelor, unde mergi ca la o sărbătoare adevărată, am trăit-o de prea puține ori, dar cu o bucurie și o emoție devastatoare, greu de explicat în contextul acestor însemnări. Și atunci, ce mi-a mai rămas? Poate că nevoia, dorința unei revelații, a unui act artistic superior, ceva între viață și ficțiune, între spovedanie și o idee unificatoare, pe care, trăind-o cu toată ființa și nu doar înregistrînd-o, cerebral și abstract, să o simți încorporată o vreme în tine și, cine știe, poate schimbîndu-te într-un fel sau altul, dar în bine, întotdeauna doar în bine. Se pot spune vorbe frumoase, ba chiar vorbe adevărate, despre aceste „modificări”: scuturarea rutinei, a anihilozelor de tot felul, a inerțiilor, suflului și gîndul pot deveni mai libere pentru un timp, și atâtea altele. Cu siguranță, mai ales la o vîrstă cînd, cum se spune, omul se formează ca om întreg (dacă aspiră la așa ceva), o carte mare, un spectacol de teatru, o poezie, un film, pot produce revelații, „minuni” care să-ți înobileze ființa, uneori fără să știi sau fără să-ți dai seama imediat.

Teatrul, se știe prea bine, este sau poate fi acel spațiu unde poți constata mișcarea de idol a contemporanilor tăi, feroarea sau stagnarea, rutina plicticoasă sau îndrăzneala artistică, profunzimea sau superficialitatea și platitudinea, fle ele și „aurite”. În fine, cred chiar că poți lua pulsul unei culturi, un fel de a simți acest puls. Acestea fiind zise, e suficient să spun și eu ce spune toată lumea: teatrul e necesar, există o nevoie reală de teatru, ca expresie majoră a unei culturi. Dar oare e suficient?